

Stockholm 2010-01-15

Skolverket
Att; Cecilia Sandberg
106 20 Stockholm

Yttrande över "Examensmål och programstrukturer i arbetet med Gy 2011" (Dnr 2009:520)

Sveriges Psykologförbund ger härmed sina kommentarer till Skolverkets förslag.

Arbetslivets snabba utveckling från ett industrisamhälle till dagens service, kunskaps och informationssamhälle innebär att idag arbetar närmare 90 % i arbeten där kraven på att bemöta och relatera till kunder, samarbets- och kommunikationsförmågan och andra psykologiska dimensioner blir primärt framträdande. Ledarskap och organisationspsykologiska aspekter lyfts fram tydligare än någonsin. Arbetskraven har på bara femtio år förskjutits från "kroppen till knoppen". Att få grundläggande psykologiska kunskaper tidigt blir allt mer relevant för att kunna möta och göra inbrott i ett modernt arbetsliv av 2010 och framåt.

Samtidigt har samhällsutvecklingen visat, inte minst genom de senaste decenniernas förskjutning av ohälsopanoramats från somatisk till psykisk ohälsa, att allt större krav ställs på samhällsmedborgare att förstå under vilka – inte bara sociala villkor – utan även psykologiska som vi föds, utvecklas och lever under.

Det går idag inte att ta miste på att detta uppmärksammas, inte minst av yngre generationer. Detta märks inte minst i ett stort allmänintresse i psykologi och för psykologiska fenomen och kunskap därom. Media fylls av populärvetenskaplig och alldaglig psykologisk, kvasipsykologisk och "new-age" inspirerad information. Detta svarar tydligen mot ett nästan uteslutande behov, inte minst från yngre generationer, att söka förstå under vilka psykologiska betingelser vi lever och verkar.

Detta avspeglar sig också i ett överväldigande intresse bland svenska studenter att studera psykologi vid svenska universitet och högskolor. Fristående kurser i psykologi ges på de flesta högskoleorter och kurserna tillhör de mest populära i den svenska högskolan. Psykologiämnet förekommer dessutom i flertalet vårdutbildningar, lärarutbildningar, socionomprogram med mera.

Till de mest eftersökta utbildningarna vid universiteten hör det femåriga psykologprogrammet som under ett drygt decennium ökat antalet nybörjarplatser från 150 till 650. Arbetsmarknadens efterfrågan på psykologer är inom överblickbar framtid mycket stor. Psykologins tillämpningar i samhället i dag och i framtiden sträcker sig långt utöver diagnostisk och terapeutisk verksamhet i sjukvården. Psykologisk kompetens efterfrågas i arbetslivet, i trafikplanering, i miljöplanering, i arbetet med funktionshindrade, inom rättsväsendet och inom utbildningsområdet. Psykologin intar också en alltmer framträdande roll i samhällsdebatten och i media. Otvivelaktigt är kunskaper i psykologi tungt vägande i moderna människors bildning och kunskapskapital.

Parallellt med detta har forskningen inom psykologin under de senaste decennierna varit oerhört vital och gjort betydande framsteg inom många områden. Varje år disputerar sammanlagt ca 40 forskarstuderande i psykologi vid svenska lärosäten.

Sveriges Psykologförbund noterar med tillfredsställelse att psykologiämnet fått en utökad roll i Ekonomiprogrammet. Förutom psykologi 1 (50 p), som programgemensamt karaktärsämne, förekommer psykologi 2 (100 p) på inriktningen Juridik och gruppsykologi (100 p) på inriktningen Ledarskap och organisation. Vi finner det dock anmärkningsvärt att inriktningen Marknadsföring inte på motsvarande sätt har något inslag av psykologi överhuvudtaget. I modern marknadsföring, kommunikation och reklam har kunskaper om psykologiska processer en stor betydelse. Vi föreslår därför att Skolverket tar under allvarlig omprövning huruvida det är rimligt att helt (det vill säga utöver Psykologi 1 som karaktärsämne) utelämna ämnet från inriktningen Marknadsföring.

Korsbefruktningen mellan humanistiska ämnen som litteratur-, konst- och teatervetenskaperna och riktningar inom psykologin gör psykologiämnet betydligt mer relevant för Humanistiska programmet än man kan få intryck av när man tar del av programmets struktur så som den föreslås. Psykologi 1 (50 p) förekommer bara på inriktningen Kultur. Vi menar att det är naturligt att göra kursen till ett programgemensamt karaktärsämne.

I examensmålen för Samhällsvetenskapsprogrammet framgår, bland annat:
” Utbildningen ska också ge kunskaper om samspelet mellan individ och samhälle och hur människors livsvillkor förändras över tid och rum. Efter examen från programmet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom ett brett samhällsvetenskapligt område. Utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper om människor som individer och som deltagare i en samhällsgemenskap, samt om samhällets strukturer, verksamheter och funktioner.” Det är därför utomordentligt överraskande att den grupp som utarbetat Skolverkets förslag till Samhällsvetenskapsprogrammet i stort sett helt tycks ha förbiset psykologiämnet. Det saknas som programgemensamt karaktärsämne och förekommer bland inriktningarna bara i Samhällsvetenskap, med Psykologi 1 (50 p). Bland programförordningarna räknas psykologi, överraskande nog, inte till de beteendevetenskapliga ämnena, till skillnad från sociologi, pedagogik och

ledarskap – men nämns föralldel som ett särskilt ämne. Vi uppfattar att det är möjligt, enligt förslaget, för en elev på Samhällsvetarprogrammet att genomföra sina gymnasiestudier utan en enda lektion i psykologi. Hur man då skall kunna utveckla elevernas kunskaper om människor som individer, och om samspelet mellan individ och samhälle är svårt att förstå.

Vi föreslår därför att Psykologi 1 (50 p), blir ett programgemensamt karaktärsämne på Samhällsvetenskapsprogrammet. Vi föreslår därutöver att en särskild inriktning inrättas utöver de redan föreslagna, nämligen Beteendevetenskap (400 p) med omfattningen Sociologi (100 p), Psykologi 2 (100 p), Organisation och ledarskap (100 p) och Samhällskunskap eller Gruppsykologi (100 p).

Slutligen konstaterar vi att psykologiämnet enligt förslaget inte har beretts någon plats i Naturvetenskapsprogrammet, förutom som en möjlig programfördjupning. Inte minst för elever som förbereder sig för senare utbildningar med biologisk eller medicinsk inriktning, men också för dem som tänker ägna sig åt ”ren” naturvetenskap, uppfattar vi det som utomordentlig betydelsefullt att introducera ett humanperspektiv. Under de senaste decennierna har kopplingen mellan psykologi och de biologiska vetenskaperna, främst neurovetenskap, blivit mycket stark, inte minst i vårt land. Biologisk psykologi och neuropsykologi är tillämpningsområden i stark tillväxt, och inom neuro-, kognitions-, stress- och emotionsforskning, bland annat, pågår numera ett nära samarbete mellan forskare i psykologi, neurologi, fysiologi, genetik med flera vetenskaper. Vi föreslår därför att Psykologi 1 (50 p) blir ett programgemensamt karaktärsämne också på Naturvetenskapsprogrammet.

Sveriges Psykologförbund menar att psykologin nu har sådan bredd och betydelse i samhället att det borde vara en självklarhet att ämnet blir ett gymnasiegemensamt ämne på alla program i gymnasieskolan. Den Nationalkommitté för psykologi, som finns vid Kungliga Vetenskapsakademien bör kunna anlitas av Skolverket för att ge nödvändig expertkompetens i det fortsatta arbetet för att ge psykologiämnet dess rätta plats i gymnasieskolan, för att svara mot studerandes kunskapsbehov vid inträde i såväl vuxenliv, som arbetsliv.

SVERIGES PSYKOLOGFÖRBUND

Lars Ahlin
Förbundsordförande

Örjan Salling
förbundsdirektör